art, theatre, film, culture

Antiratni krik iz utrobe

„Hinkeman“, prema drami Ernsta Tolera, dramaturgija Katarina Pejović, režija Igor Vuk Torbica, Zagrebačko kazalište mladih, gostovanje u Narodnom pozorištu u Beogradu

Predstava **„Hinkeman“ Zagrebačkog kazališta mladih**, u gostovanju na Velikoj sceni Narodnog pozorišta u Beogradu ispraćena prezasluženim ovacijama, nesvakidašnje je umetničko delo koje se retko sreće u našem regionu, vrtoglavo obnavljajući veru u umetničku snagu pozorišta. Bestidno je maštovita, vizualno zavodljiva, spektakularna i istovremeno ironična prema sopstvenoj spektakularnosti. Zato je u celini inspirativno polemična i promišljeno opominjuća, u pogledu problematike ratova, odgovornosti i posledica njihovih raspirivanja, kao i pitanja postojanja stvarne slobode u nominalno demokratskim društvima.

Polazeći od Tolerove ekspresionističke, antiratne drame „Hinkeman“ (1923), reditelj Igor Vuk Torbica, u saradnji sa dramaturškinjom Katarinom Pejović, izgradio je strukturalno i značenjski vrlo slojevito i savremeno postdramsko delo, u opčinjavajućem sudaru fragmenata dramskog, fizičkog, kabaretskog, epskog teatra. Radnja je smeštena u kontekst izudarane i izmrcvarene Evrope, uklještene između ratova, društva spektakla koje se zabavlja do iznemoglosti, čak i (prevashodno) sopstvenim tragedijama.

Scena je pusta, u pozadini su postavljene velike makete slova koja ispisuju „Hinkemann“, nameću̇ći tako u vizualnom totalu izrazito ambivalentan odnos prema spektaklu (scenograf Branko Hojnik). Kao da je u pitanju šou, rijaliti o slučaju Hinkeman, pripovest za gledaoce željne krvi i patnje. Na taj način se postavljaju okviri razobličavanja našeg društva izgrađenog na premisi spektakla. Sve je šou i sve je na prodaju, čak i ljudske tragedije, to su stubovi ovog vremena. U funkciji građenja-razgrađivanja spektakularnosti se takođe često prosipaju po sceni šljašteće konfete, ili se pušta dim. Oni začinjavaju nicanje složenih, moćnih scenskih slika, izgrađenih na izazovnim kontrastima, istovremeno zavodljivih i uznemirujućih, neodoljivih i protestnih. U tom smislu je specifičan prizor koji vode tonovi melodične pesme „California Dreamin'“ grupe Mamas end Papas, one koja je ključno korišćena u antiratne svrhe u vreme vijetnamskog rata. Pomešani sa pretećim zvucima helikoptera, oni diriguju scenski ples smrti, nagomilavanje ljudskih tela u stravama rata. Slično je snažan kraj forumske scene o društvenoj inkluziji ratnih veterana, koju prekida košmarni stroboskop i pesma Bitlsa „Strawberry Fields Forever“, takođe jake pacifističke konotacije, iz vremena zenita vijetnamskog rata.

Foto Vicencio

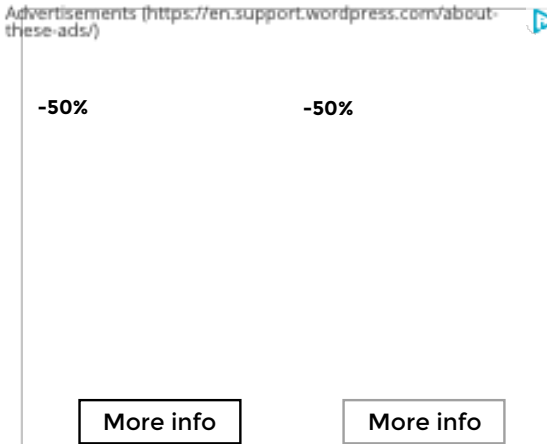
Publika se tokom predstave neprestano izaziva. Često se pale svetla u sali da bismo se aktivirali, glumci povremeno izlaze iz svojih uloga, ugrađujući u igru brehtovski angažovanu distancu, i stvaraju tako samoanalitičku situaciju „pozorišta u pozorištu“. Izvođači bezobrazno provociraju i pozorišni red, na primer u pogledu pauze, hoće li je ili neće biti, čime smo takođe aktivno uvučeni u igru. U punoj pažnji smo organski deo tkanja predstave, što je naročito važno, imajući u vidu njenu antiratnu tematiku, nažalost uvek aktuelnu u našem lako zapaljivom regionu.

Studiozne dramske scene otkrivaju intimne patnje Eugena Hinkemana (Rakan Rushaidat), nesigurnog, sluđenog povratnika iz rata, invalida koji je tamo izgubio genitalije. Uprkos tome je nepopustljiv u trudu da obezbedi dostojan život sebi i suprugi Greti (Mia Biondić) koju zavodi njihov nazovi prijatelj Paul (Frano Mašković). U prepoznatljivim okolnostima preplavljujuće društvene bede i nezaposlenosti, Eugen nalazi nimalo zavidan posao u cirkusu, gde sopstvenim zubima mora da kolje pacove u lokvi krvi. Snažno su metaforične te scene u cirkusu, gde je Hinkeman ponižavan kao Vojcek, njegov dramski prethodnik u patnji, šutirani gubitnik koga Majstor ceremonije, upravnik cirkusa, zagleda i pipka kao da je životinja, cirkusko čudo.

Ozren Grabarić igra Majstora apsolutno fascinantno, on je svemoćan tip, neuhvatljiv, prilagodljiv, sa više lica. Od gegave kreature čiji poluotvoreni ogrtač otkriva landarajuće genitalije (one koje je Hinkeman izgubio), preko šoumena koji će očaravajuće makabrično pevati Elvisovu pesmu „In The Ghetto“, do groteskno našminkanog, cerećeg stvora nalik superzlikovcu Džokeru, Betmenovom rivalu. Njegov cirkus je ovde metafora sveta, ljudi su klovnovi, marionete koje navijaju majstori ceremonija, držeći ih u šaci, sputane, poslušne, u getu.

Ana Tasić

Tekst je objavljen u Politici, 29.01.2017.

Pozoriste (https://anasttasic.wordpress.com/category/pozoriste/)

anasttasic
January 30, 2017

Ernst Toler /
Igor Vuk Torbica /
Katarina Pejovic /
Zagrebacko kazaliste mladih

Blog at WordPress.com.